

Vasas Szakszervezeti Szövetség

GINOP-5.3.5-18-2018-00076

„Digitális kompetenciák fejlesztése a fémipari ágazatban”

**A koronavírus-járvány következményeivel kapcsolatos
kutatás fémipari munkavállalók körében**

2020

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

1. Bevezetés

A 2019 őszen Kínában megjelenő, majd hónapok alatt világméretűvé növekvő koronavírus-járvány az élettani következményeken túl a munka és a magánélet terén is felforgatja a megszokott életet. Miközben a járvány okozta megbetegedés következtében emberek milliói kényszerülnek egészségügyi ellátásra világszerte, a gazdasági nehézségek, a munkahelyeket, munkavégzést érintő kedvezőtlen hatások már százmilliók számára teremtenek egyik pillanatról a másikra bizonytalan helyzetet. Ágazatok sora – turizmus, vendéglátás, szórakoztatóipar – kényszerül átmeneti, hullámzóan visszatérő vagy tartós leállásra, miközben az ellátási és szállítási nehézségekből fakadóan a gazdaság további számos szegmense – pl. feldolgozóipar – is kihívásokkal szembesül. A járvány okozta globális veszélyhelyzet és kényszerű leállítás eközben példátlan gazdasági visszaesést eredményez a fejlett országokban. Az Egyesült Államokban a járvány márciusi berobbanásakor egyetlen hét alatt közel hétmillió új munkanélküli segélykérelmet regisztráltak, az Európai Unió második negyedéves GDP mutatója éves összevetésben 14,7%-kal csökkent.

Magyarországon az uniós átlagnál kisebb mértékű ugyan a visszaesés, de így is eléri a kétszámjegyű értékeket. A kormányzat számos intézkedésével elsősorban a munkahelyek és munkaadók védelmét célozza, azonban a járvány őszi második hullámának erősödése komoly dilemmát eredményez a válságkezelés szempontjából. Ugyan az ország újbóli „lezárása” nem feltétlenül illeszthető a gazdaságvédelmet előtérbe helyező szempontrendszerbe, az élet és az egészség védelme azonban egy ponton már csak további korlátozások árán szavatolható. Bármilyen irányba is szigorodik (vagy enyhül) a jövőben a szabályozás, az elmúlt hónapokban hozott rendelkezések hatását nem csak az egészségügyben, de a munkahelyeken is érezni lehet.

A Vasas Szakszervezeti Szövetség felmérésének célja a fémipari ágazat dolgozóinak körében a koronavírus-járvány okozta nehézségek, tapasztalatok azonosítása és mindezek alapján esetleges javaslatok megfogalmazása. A kutatás során a fémipari dolgozók online kérdőív segítségével adhattak számot a munkahelyükön a járványhelyzettel összefüggésben tapasztalt intézkedésekről, fejleményekről, valamint egyéni preferenciáikról és félelmeikről. A felmérésre két alkalommal kerül sor, jelen tanulmány az első körös adatfelvétel eredményeit szintetizálja, bevezető jelleggel a járvány hazai alakulása és a kormányzat járványügyi intézkedéseinek kronologikus ismertetésével kezdve.

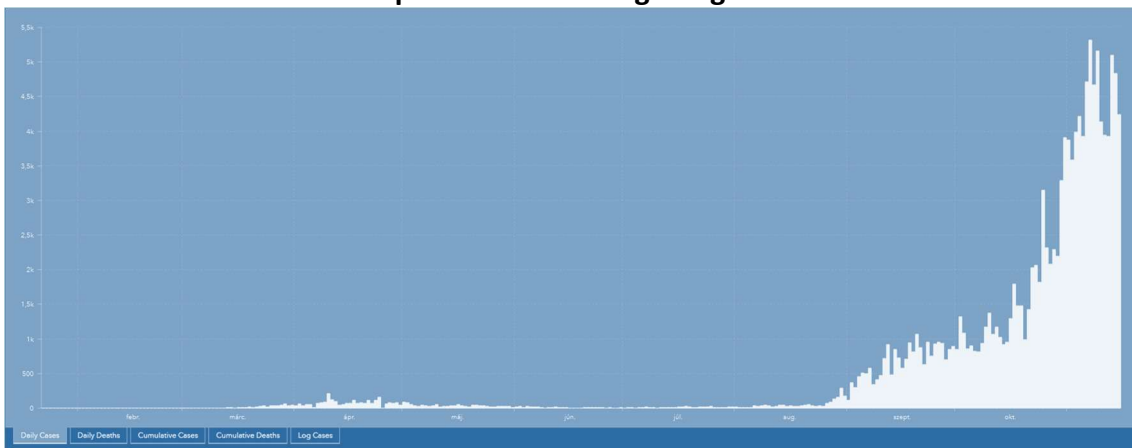
A koronavírus 2019 őszi megjelenését és kezdeti világszintű terjedését legelsőként a Baltimore-i John Hopkins Egyetem kutatói kezdték transzparenson nyomon követni, melynek eredményei a széles nyilvánosság számára is követhetők az erre a célra fejlesztett honlapon¹ keresztül. A megbetegedések alakulását részben a kormányzati <https://koronavirus.gov.hu/> oldal alapján, a nemzetközi trendekbe illesztést pedig e honlap adatai szerint ismertetjük, miközben az elmúlt időszak kormányzati intézkedéseit szintén a központilag üzemeltetett oldalon szereplő információk alapján foglaljuk össze.

¹ <https://coronavirus.jhu.edu/>

1.1. Koronavírus-járvány Magyarországon

Magyarországon a 2020. november 16-ai adatok alapján összesen 147.465 megbetegedést regisztráltak, amelyből jelenleg 110.761 aktív esetet tartanak nyilván. A különbséget a járvány kezdete óta igazoltan gyógyultak száma (34.010 fő), valamint az elhunytak száma (3.190 fő) adja. Amint a világ számos pontján, úgy hazánkban is a második, őszi hullám hoz drasztikusabb esetszámokat, amelynek okai részben a tavaszi hullámot követő enyhítések és az óvatosan bevezetett őszi szigorítások, részben a kevésbé fegyelmezett egyéni viselkedés eredményének is betudhatók.

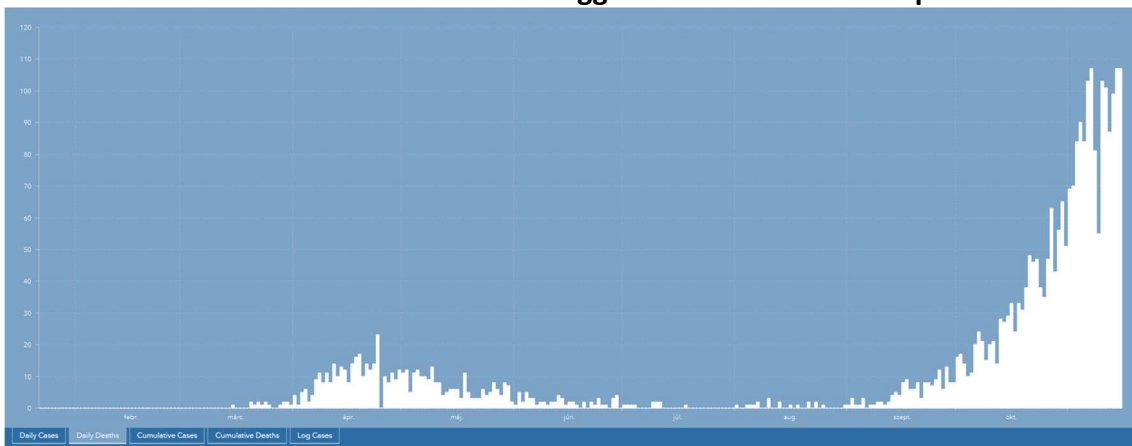
1. ábra – Napi koronavírus megbetegedések száma

Forrás: John Hopkins University

Itthon az első igazolt regisztrált esetet 2020. március 4-én jelentették be, az első betegséggel összefüggő halálesetet március 15-én jegyezték. Az első hullámban egész májusig növekvő tendencia volt megfigyelhető a megbetegedések és halálesetek számában, amelyet júliusig csökkenő trend követett, majd augusztustól ismét – immár sokkal drasztikusabb – emelkedés következett. Így amíg tavasszal a legmagasabb új megbetegedés számot április 10-én jegyezték 210 fővel, addig az őszi hullám idején éppen jelen tanulmány kéziratának zárása napján regisztráljuk a legmagasabb esetszámot, ami a tavaszi csúcs több mint harmincszorosán állva eléri a 7.000 főt.

2. ábra – Koronavírussal összefüggő halálesetek száma naponta

Forrás: John Hopkins University

A betegséghez kötődő halálesetek száma szintén jelentősen emelkedett az első hullámhoz képest. Míg tavasszal a legrosszabb napon – április 19-én – az elhunytak száma 17 fő volt, addig a második hullám idején az elhunytak száma hat napon is meghaladta már a napi 100 főt.

Fenti adatokból is látható, a koronavírus-járvány őszi hulláma fokozottan nagyobb problémát okoz, mint a tavaszi első időszak, ami hatalmas terhelést jelent az egészségügyi ellátórendszer számára, hovatovább nehezen feloldható dilemma elé állítja a kormányt, a munkaadókat, valamint a munkavállalókat. Jelesül, milyen intézkedésekkel lehet elejét venni a betegség további, drasztikus terjedésének, miközben a gazdaság sérülékenységeinek kivédése és a recesszió okán várható tartós gazdasági-társadalmi problémák elkerülése is fontos szempont marad. Mindez a munkaadók és munkavállalók szintjén a jövedelemtermelés és egyéni-egészségügyi szempontok közötti egyensúly megteremtésében érhető tetten, vagyis miközben a cégek a termelés, szolgáltatás fenntartásában érdekeltek, szükségszerűen alkalmazkodniuk kell részben a kormányzati intézkedésekhez, részben saját belátásuk és tűrőképességük alapján a munkavállalói érdekekhez is. A tanulmány következő fejezetének célja mindezek tükrében a kormány intézkedéseinek kronologikus bemutatása, értékítélet meghozatala nélkül. Ugyanakkor a kérdőíves felmérés egyes kérdései éppen ezen intézkedések értékelésére irányultak, így a kérdőív eredmények bemutatásának kontextusba helyezéséhez szükséges az intézkedések számbavétele.

1.2. Koronavírus-járvánnyal összefüggő kormányzati intézkedések

Magyarország Kormánya már 2020 elején indokoltnak látta a koronavírus kérdéskörrel foglalkozó Operatív Törzs felállítását, erre a 1012/2020. (I. 31.) Korm. határozatban foglaltak szerint 2020. január 31-én került sor. Az Operatív Törzs feladatai közé az egészségügyi és járványügyi helyzet alakulásának fokozott figyelemmel kísérése, a szükség szerinti intézkedések hatékony megszervezése, és mindezek érdekében az állami szervek tevékenységének összehangolása tartozott. A határozat a mai napon már nincs hatályban, annak visszavonásáról az 1324/2020. (VI. 17.) Korm. határozat rendelkezett 2020. június 17-én.

Az első megbetegedésekkel összefüggő kezdeti intézkedéseket követően az egészség- és a gazdaság védelme érdekében 2020. március 9-én 8 milliárd forint forrás elkülönítéséről rendelkeztek, amelynek felhasználásáról az Operatív Törzs volt hivatott dönteni. 2020. március 11-én kihírdették az egészségügyi veszélyhelyzetet, amely különleges jogrendet eredeztetett a kormányzat részére. 2020. március 12-én betiltásra kerültek a tömegrendezvények, 14-én pedig sor került a vendéglátóhelyek és üzletek nyitvatartásának korlátozására. Az intézkedések hatására a magyar lakosság széles körben otthoni tartózkodásra rendezkedett be, a munkaadók lehetőségeikhez mérten megkezdték az átállást az otthoni munkavégzésre, távmunkára. 2020. március 17-től kezdődően Magyarország lezárta határait a személyforgalom elől, mely kezdetben a szállítmányozásban is jelentős fennakadásokat okozott.

2020. március 18-án kihírdették a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről szóló 47/2020. (III. 18.)

Korm. rendeletet, amely jogforrás többek között a fizetési moratórium, illetve egyes ágazatokban - turisztika, vendéglátóipar, szórakoztatóipar, szerencsejáték, filmipar, előadóművészet, rendezvényszervezés és sportszolgáltatások – bérleti szerződésekre vonatkozó moratórium és közteherfizetési könnyítések bevezetéséről rendelkezett. Könnyítéseket kaptak a kisadózó vállalkozások is egyes további ágazatokban, azonban a rendelkezések nem tértek ki a munkájukat elveszítőkre, illetve a munkavállalók megtartását biztosítani nem tudó munkaadókra sem. Ugyanezen a napon rendelkeztek az ország működéséhez szükséges létfontosságú állami és nem állami gazdasági társaságok veszélyhelyzeti feladat-ellátásának szakmai támogatásáról, mellyel lényegében ezen társaságok központi irányításának lehetőségét teremtették meg.

2020. március 23-án további gazdaságvédelmi intézkedésekről határoztak, felmentést adtak például a KATA-s vállalkozóknak az adófizetés alól, átmeneti adómentességet adtak a médiaszolgáltatók számára, emellett a kisgyermeket nevelő anyák számára is kedvezményekről határoztak. Állásukat elvesztők számára nyújtott kedvezményekről ugyanakkor nem rendelkeztek.

2020. március 27-én kijárási korlátozásokat vezettek be az ország egész területén, amelynek értelmében kizárólag az alábbi indokolt esetekben lehetett elhagyni az otthonokat: munkavégzés; hivatásbeli kötelezettség; gazdasági, mezőgazdasági és erdészeti tevékenység, valamint az ezek elvégzéséhez nélkülözhetetlen anyagokat, eszközöket árusító üzletben, elsősorban a műszaki cikket, az építőanyagot és eszközöket árusító üzletekben történő vásárlás; egészségügyi ellátás és szolgáltatás igénybevétele; egyéni szabadidős sporttevékenység; házasságkötés; temetés szűk családi körben; élelmiszerüzletekben és drogériákban történő vásárlás; személyes megjelenést igénylő ügyintézés; háziállatok közterületi sétáltatása.

2020. április 7-én jelent meg a Járvány Ellen védekezési Alapról és a Gazdaságvédelmi Alapról szóló kormányrendelet. Előbbi 663, utóbbi 1.345 milliárd forintos kezdő pénzügyi kerettel. Még áprilisban további kisvállalkozásokat érintő, adózással és finanszírozással összefüggő intézkedéseket jelentettek be, májusban pedig különböző fejlesztési programok – élelmiszergazdasági válságkezelő program, GINOP programok, ágazati bértámogatási program – kihirdetésére került sor. Adminisztratív könnyítések elrendelésére is sor került, melynek keretében többek között az éves pénzügyi zárás határidejének 2020. szeptember 30-ig történő elhalasztása történt meg.

Bár május második felére a korlátozások fokozatos feloldására került sor, még ebben a hónapban külön forrást biztosítottak a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos kutatásokra az innovációs alapon belül, júniusban pedig nulla százalékos kamattal vagy kedvezményes kamatozással kisvállalkozási hitelprogramokat hirdettek. Az első hullám idején hirdetett veszélyhelyzet megszüntetésére végül 2020. június 16-án került sor.

A nyári időszakban támogatási programok indultak a teljesség igénye nélkül szálláshelyfejlesztésre, munkaerőmegtartásra, munkahelyvédelmi beruházások megvalósítására, egészségügyi gyártókapacitások fejlesztésére, élelmiszeripari fejlesztésekre, de támogatást kaphattak exportáló vállalkozások és kárenyhítési céllal például fesztiválok szervezői is.

Ősszel, már a második hullám felfutó időszakában érkeztek adminisztratív, valamint a mindennapi életet szabályozó intézkedések, köztük a maszkviselési szabályokkal, utazási korlátozásokkal és az oktatási intézmények működésének szabályozásával. 2020 októberében bejelentették a lakásvásárlás célú családi kedvezményeket, de bevezetésre került a vállalkozások munkaerő támogatását célzó program is, melynek értelmében álláskereső felvétele esetén személyenként akár félmilliós támogatást is lehet igényelni az alacsony iskolai végzettségű és a fiatal álláskeresők iránti munkaerő-piaci kereslet élénkítése érdekében.

A hónap második felétől az életben lévő szabályok szigorítására került sor, mígnem 2020. november 10-én kihirdették a mindeddig legszigorúbb korlátozásokat, melynek értelmében többek között kijárási tilalmat rendeltek el este nyolc és reggel öt óra között, betiltották a gyülekezés és a rendezvények minden formáját, az üzletek nyitvatartását néhány kivétellel pedig este hét órára korlátozták.

A kérdőíves felmérés során a válaszadásra 2020. november 4-éig volt lehetőség, így a kapott válaszok az utóbbi rendelkezésekre már nem reflektálnak, ezekkel kapcsolatban a tavaszi második lekérdezés során lehet majd véleményeket feltárni. Különösen, hogy ezek a rendelkezések a munkavégzésre és a munka-magánélet egyensúly megteremtésére is fokozott hatással vannak.

Általában a járvány kezdete óta bevezetett rendelkezésekkel kapcsolatos kritikák között említhetők részben a digitális átállás támogatásának hiánya akár az állami szférában, akár az oktatásban, a közoktatás otthoni keretek közé terelésének előkészítetlensége miatt annak gazdasági és munkavégzésre gyakorolt kedvezőtlen hatásai, valamint az állásukat veszítők célzott támogatásának hiánya. A kronológiai áttekintésből is látható, a kormányzat egyelőre a munkaadók, vállalkozók, valamint az édesanyák, családok támogatására helyezi a hangsúlyt. Hogy az intézkedések mennyire bizonyulnak elegendőnek a koronavírus-járvány kezelése szempontjából, annak megítélésére a tavaszi adatfelvétel és jelentéskészítés alkalmával nyílik majd lehetőség. A gazdasági hatások értékelésére a negyedéves GDP és foglalkoztatási adatok szemlélésén túl azonban alapvetően távlatilag nyílik majd lehetőség.

2. A kérdőíves felmérés eredményei

2.1. A kérdőív felépítése, kitöltési alapadatok

A Vasas Szakszervezeti Szövetség fémipari tagsága körében meghirdetett kérdőív a koronavírus-járvány időszakában az ágazati munkavállalók munkaerőpiaci helyzetét volt hivatott feltárni.

Az online² elérhető kérdőívek kitöltésére a válaszadóknak 2020.10.26 – 2020.11.04.-e között volt lehetősége. A kérdőívet összesen 153 munkavállaló töltötte ki, a teljes befejezési arány (összes látogatás/befejezett kérdőívek száma) pedig 28,5 százalék volt.

A kérdőív struktúrája a következőképpen épült fel:

1. Az első blokkban a kitöltőknek a koronavírus-járvány okán bekövetkező munkahelyi folyamatokkal kapcsolatban megfogalmazott állításokat kellett véleményezni. A blokk fókuszában elsősorban a járványhelyzet munkahelyekre gyakorolt hatásai és a vezetők, munkáltatók kapcsolódó intézkedései szerepeltek.
2. A második blokkban a megváltozott munkakörülményekre vonatkozó kérdésekre került a hangsúly, amelyek elsősorban a távmunkával, a csökkentett munkaidővel és a kényszerszabadság elrendelésével kapcsolatos tapasztalatokra irányultak.
3. A kérdőív harmadik blokkjában a véleményezendő állítások a munkavállalók személyes tapasztalataira és egyéni preferenciáira reflektáltak.
4. Az utolsóelőtti blokk állításai a koronavírus által előidézett munkaerőpiaci helyzetre vonatkoztak.
5. Végül a kérdőív egyesetleges munkahelyváltással kapcsolatos kérdést, valamint demográfiai kérdéseket tartalmazott.

A kitöltés - természetesen - anonim módon történt, a válaszadók kapcsán a nemükre, születési évükre, legmagasabb iskolai végzettségükre, megyei léptékben a lakó- és munkahelyükre, településtípusukra, illetve a jelenlegi munkahelyen eltöltött idejükre vonatkoztak a kérdések.

Fontos kiemelni, hogy a kérdőív zárásának dátuma (2020. november 4.) miatt a kérdőív és a kapott válaszok a november 9-én bejelentett és november 11-én hatályba lépett friss kormányzati rendelkezésekre nem tértek ki, a járványkezeléssel kapcsolatos munkavállalói vélemények a legfrissebb korlátozó intézkedések bevezetése előtti időszakra reflektálnak.

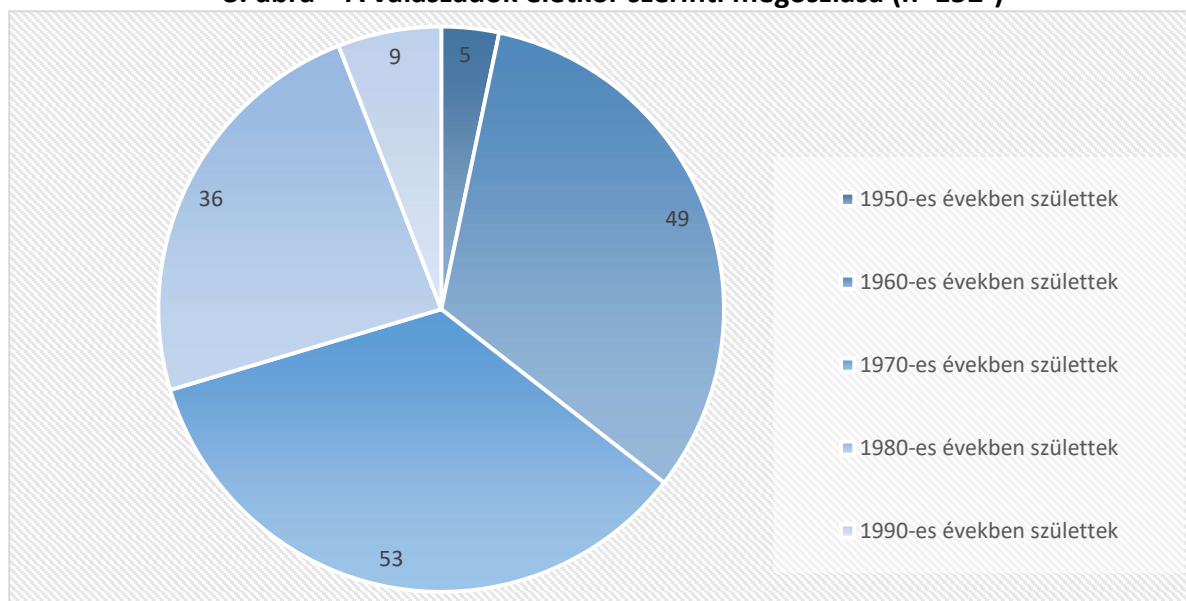
2.2. Demográfia – földrajz - képzettség dimenziók

*A kitöltők demográfiai jellemzői kapcsán az alábbi megállapítások fogalmazhatók meg. A résztvevők átlagéletkora 46 év, a legfiatalabb (23) és legidősebb (63) kitöltő között 40 év volt a korkülönbség. A nemek szerinti megoszlást tekintve, a férfiak felülreprezentáltsága jelentős **(1.táblázat)**, a válaszadók megoszlása azonban az ágazatra jellemző foglalkoztatási aránynál kiegyensúlyozottabb.³*

² www.surveio.com

³ KSH – STADAT/Fém- alapanyag és fém- feldolgozási termék gyártására - foglalkoztatási adatok (2019): Férfiak 106,6 ezer fő (82%), Nők 22 ezer fő (18%), https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf005a.html

3. ábra – A válaszadók életkor szerinti megoszlása (n=152⁴)

Forrás: kérdőíves felmérés eredménye

1. táblázat – A válaszadók nemi megoszlása

Nem	Válaszok	Arány
Nő	52	34,0%
Férfi	101	66,0%

Forrás: kérdőíves felmérés eredménye

Érdekes jellemző, miszerint a válaszadók átlagosan 19 éve dolgoznak jelenlegi munkahelyükön, amely egyrészt utalhat arra, hogy a kérdőív kitöltésére a munkahelyük iránt elkötelezettebb munkavállalók mutattak hajlandóságot, de következtethetünk arra is, hogy az ágazat vállalatai esetében a fluktuáció kevésbé jelentős, mint más nemzetgazdasági ágakban, ágazatokban.

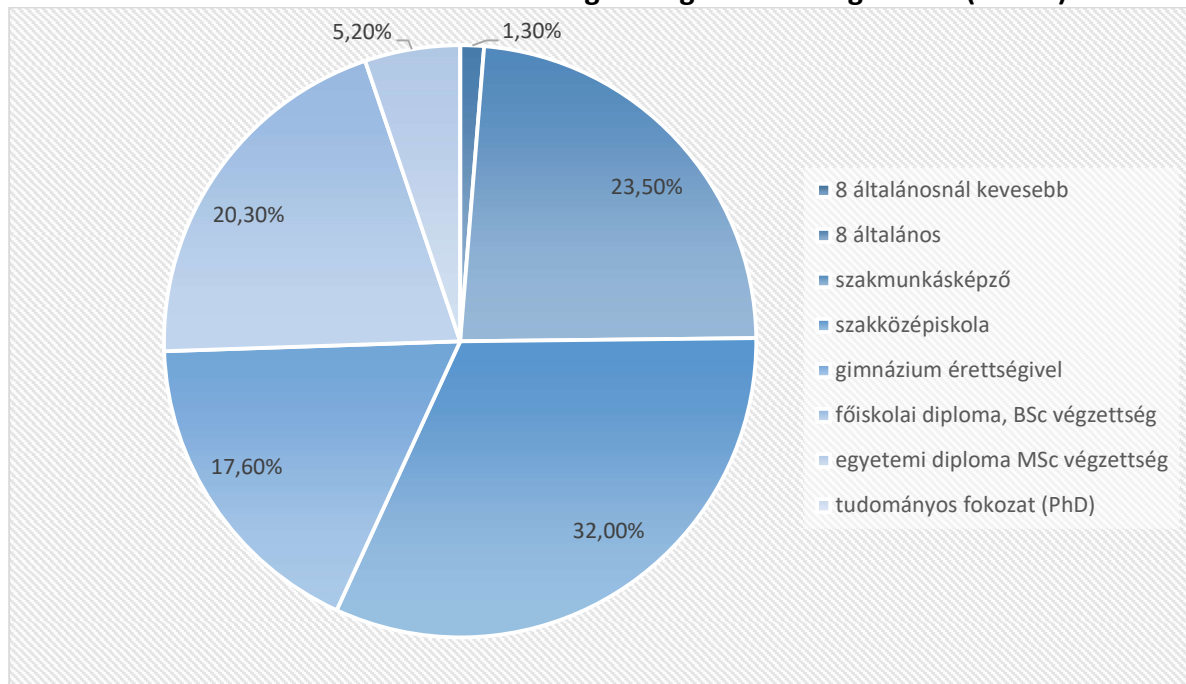
Az iskolai végzettséget vizsgálva megállapítható, a kitöltők legnagyobb arányban szakközépiskolai végzettséggel rendelkeznek (**4.ábra**), akik a szakmunkásképzőt és végzetekkel együtt a kitöltők több mint 55 százalékát tették ki. Mindez arra enged következtetni, hogy az ágazatban felülreprezentáltak az ezen végzettségekkel rendelkező munkavállalók. A nemek szerinti megoszlás alapján a szakmunkásképzőt végzettek között a férfiak jelentősen felülreprezentáltak (31 férfi és 5 női kitöltő).

A **4.ábra** alapján szintén megállapítható, hogy legfeljebb érettségivel rendelkező munkavállalók a kérdőív kitöltésében kevésbé vettek részt, a válaszadók kevesebb, mint ötöde tartozott csak ebbe a csoportba. A férfi kitöltők aránya e csoport esetében is jelentősen magasabb volt, mint a női munkavállalóké (19 férfi és 8 nő). A diplomások aránya a kitöltők több, mint a negyedét tették ki, viszont a nemek szerinti megoszlást vizsgálva ebben a csoportban nincsen jelentős eltérés (18 férfi és 21 nő). Az életkor és az iskolai végzettség viszonylatában nem mutatható ki egyértelműen pozitív, illetve negatív korreláció, minden

⁴ Egy válaszadó nem értelmezhető adatot adott meg a kérdőív kitöltésekor.

korcsoportban hasonló arányban részesedtek a különböző végzettségű munkavállalók. (2.táblázat)

4. ábra – A válaszadók iskolai végzettség szerinti megoszlása (n=153)

Forrás: kérdőíves felmérés eredménye

2. táblázat – A válaszadók átlagéletkora végzettség szerinti csoportokban

Végzettség*	Átlagéletkor
Szakmunkásképző	46
Szakközépiskola	47
Gimnázium	44
Felsőfokú végzettség (BSc, MSc)	46

Forrás: kérdőíves felmérés eredménye

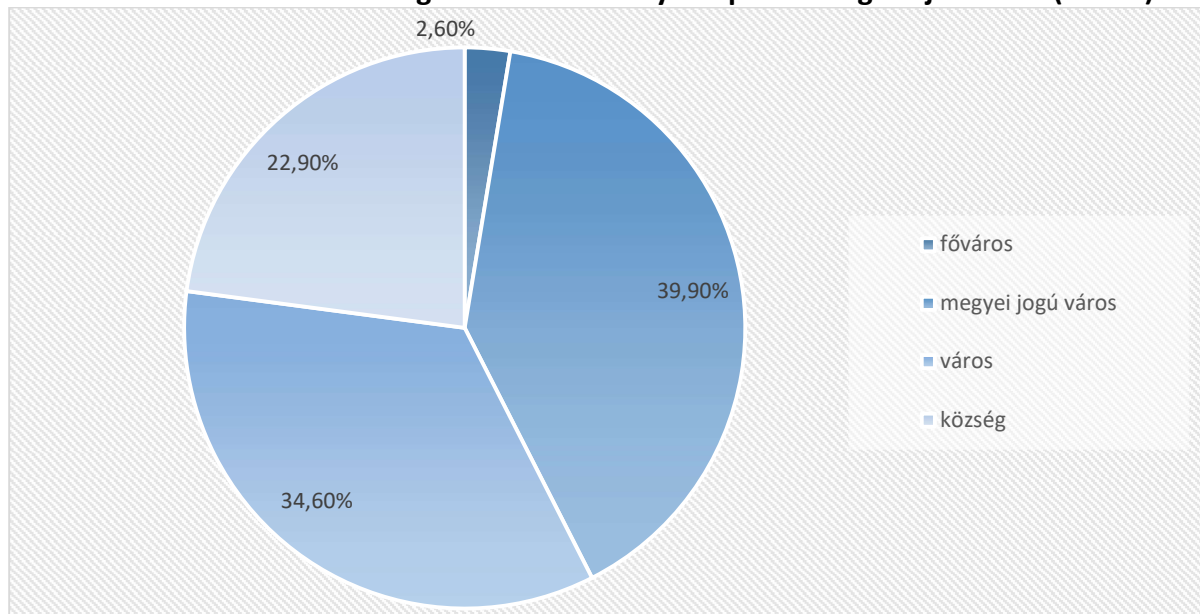
*A legfeljebb 8 általános végzettséggel rendelkező munkavállalók nem szerepelnek a táblázatban, mivel alacsony számuk miatt jelentősen torzították volna az eredményt.

A lakó- és munkavégzés helye (megye) a kitöltők többsége esetében megegyezett, megyehatáron túli ingázás tehát a válaszadók körében nem jellemző. Az adatok alapján jelentős földrajzi koncentráció figyelhető meg, a válaszadók túlnyomó többsége Fejér megyében él (126) és dolgozik (135). A megye településeinek (pl. Dunaújváros) tehát ezzel együtt jelentős munkaerő-vonzó képessége figyelhető meg, hisz kilenc esetben másik megyéből, illetve térségből (Bács-Kiskun megye, Pest megye és Budapest) ingáznak Fejér megyébe a munkavállalók. A nagyfokú földrajzi koncentrációt magyarázhatja, hogy a megyében kiemelkedő a Vasas tagsággal rendelkező vállalatok (pl. Dunaferr) száma.

A településkategóriák tipizálása alapján, a válaszadók több, mint háromnegyede él városokban, míg községekben csak 23 százalékuk. Az arányszám a magyar urbanizáció szintjénél (nagyságrendileg 70 százalék) magasabb, ennek oka elsősorban arra vezethető vissza, hogy a fémiparban tevékenykedő vállalatok méretgazdaságossági elvek miatt inkább közép- és nagyvárosokban működnek, melynek következtében elsősorban a helyi munkaerő

felszívásában voltak érdekeltek. A megyei jogú város relatíve nagy arányát a Dunaújvárosban működő *ISD Dunaferr Zrt.* nagyvállalat magyarázza.

5. ábra – A válaszadók megoszlása a lakóhely településkategóriája szerint (n=153)

Forrás: kérdőíves felmérés eredménye

Mindezek alapján a kérdőív tipikus kitöltője tehát egy negyvenes éveiben járó, szakközépiskolai végzettséggel rendelkező, Fejér megyében élő és dolgozó férfi. A kitöltők profilozását követően a következő fejezetben a kapott válaszok kiértékelésére térünk át.

2.3. Munkahelyi folyamatok elemzése

A kérdőív első blokkjában a koronavírus-járvány okán bekövetkező munkahelyi folyamatokkal kapcsolatban fogalmaztunk meg állításokat, a válaszadókat pedig ezen állítások véleményezésére kértük aszerint, hogy mennyire értenek velük egyet (egyáltalán nem tartják igaznak, inkább nem tartják igaznak, inkább igaznak tartják vagy teljes mértékben igaznak tartják). Az állítások fókuszában elsősorban a járványhelyzet munkahelyekre gyakorolt hatásai és a vezetők, munkáltatók kapcsolódó intézkedései szerepeltek. Az állítások a következők voltak:

1. A munkavégzésem nehezebb lett a koronavírus-járvány miatt, a munkakörülményeim romlottak.
2. Biztosnak érzem a munkahelyemet hosszútávon is.
3. A cég vezetői megfelelő döntéseket hoznak a járvány során, ezért a munkahelyek nincsenek veszélyben.
4. A járvány közbeni helytállásunkat a cégünk díjazza (bérezés, munkaidő stb.).
5. Érzeklem az érdekképviseltek (szakszervezet, üzemi tanács) tevékenységét az elmúlt időszakban.
6. A járvány miatt a vezetők sokkal figyelmesebbek a munkavállalókkal.
7. Ha igazoltan vírussal fertőzött munkavállaló jelent meg a munkahelyen, a vezetők megfelelően intézkedtek.
8. A járvány hatására számos új biztonsági előírást vezettek be a munkahelyemen.
9. Biztonságban érzem magam a járvánnyal szemben a munkahelyemen.

10. Kevesebb figyelmet fordítanak a munkahelyemen az egyéni és csoportos higiénéjára, mint kellene.
11. A járvány hatására sok munkatársamat elbocsátották.
12. Félek, hogy elveszítem a munkahelyemet a jövőbeli gazdasági visszaesés miatt.

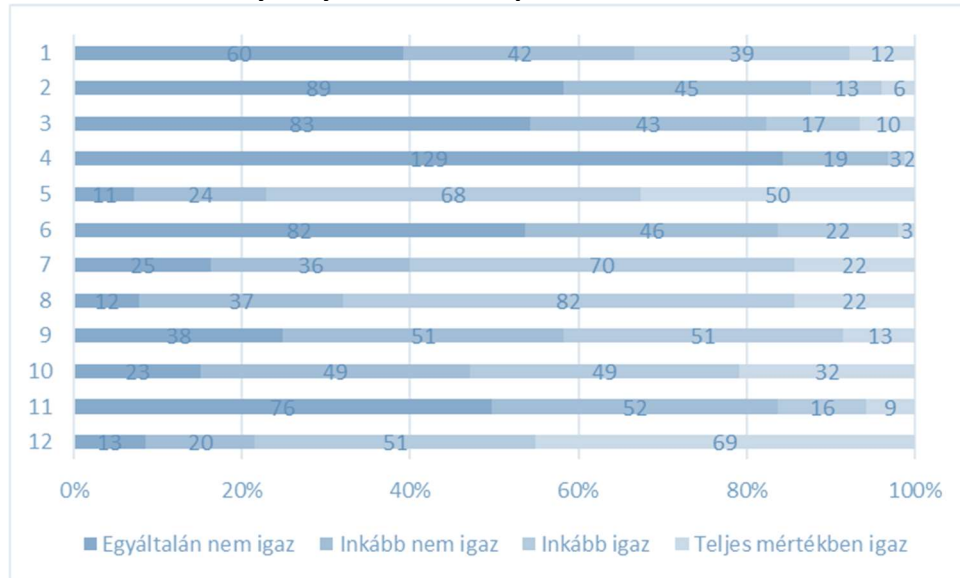
A kapott válaszok (n=153) alapján a munkahelyi folyamatokkal kapcsolatban az alábbi következtetések vonhatók le. A válaszadók a legrosszabb válaszokat a 4., a 2. és a 6. állítások kapcsán adták, ezek közül a 4. állítás magasan kiemelkedik. Ha ugyanis figyelembe vesszük mindkét elutasító (vagy negatív állítás esetén helyeslő) választ, megállapítható, hogy a kitöltők döntő többsége, 96,7%-a (!) nem érzi úgy, hogy a munkáltató bármilyen módon honorálná a járvány időszakában mutatott helytállásukat. Hasonlóan magas az inkább elutasító válasz a munkahellyel kapcsolatos hosszútávú biztonságérzetre (87,6%) illetve a válaszadók jelentős többsége (82,3%) nyilatkozott aszerint, hogy nem ért egyet azzal, hogy a vezetők figyelmesebbek lennének a járvány miatt a munkavállalókkal, mint korábban.

Ami a leginkább pozitív válaszokat illeti, azokat a 11., az 5. és az 1. állítások alapján jelezték vissza a válaszadók. A válaszadók döntő többsége (83,7%) nemlegesen nyilatkozott arról, hogy sok munkatárs el lett volna bocsátva a járvány hatására, 66,7%-uk szerint pedig a munkavégzés sem lett nehezebb és a munkakörülmények sem romlottak. Az 5. állítás pedig a szakszervezet munkájával kapcsolatban pozitív visszajelzés, hiszen a válaszadók több mint háromnegyede (77,1%) nyilatkozott úgy, hogy érzékelte az érdekképviseleti tevékenységet az elmúlt időszakban.

Mindent figyelembe véve az állítások rangsora a kapott válaszok alapján az alábbiak szerint határozható meg (kezdve a leginkább igaznak vélt állítással és a legkevésbé annak tartottal zárva):

11. A járvány hatására sok munkatársamat elbocsátották.
5. Érzékeltem az érdekképviseletek (szakszervezet, üzemi tanács) tevékenységét az elmúlt időszakban.
1. A munkavégzésem nehezebb lett a koronavírus-járvány miatt, a munkakörülményeim romlottak.
8. A járvány hatására számos új biztonsági előírást vezettek be a munkahelyemen.
7. Ha igazoltan vírussal fertőzött munkavállaló jelent meg a munkahelyen, a vezetők megfelelően intézkedtek.
10. Kevesebb figyelmet fordítanak a munkahelyemen az egyéni és csoportos higiénéjára, mint kellene.
9. Biztonságban érzem magam a járvánnyal szemben a munkahelyemen.
12. Félek, hogy elveszítem a munkahelyemet a jövőbeli gazdasági visszaesés miatt.
3. A cég vezetői megfelelő döntéseket hoznak a járvány során, ezért a munkahelyek nincsenek veszélyben.
6. A járvány miatt a vezetők sokkal figyelmesebbek a munkavállalókkal.
2. Biztosnak érzem a munkahelyemet hosszútávon is.
4. A járvány közbeni helytállásunkat a cégünk díjazza (bérezés, munkaidő stb.).

6. ábra – Munkahelyi folyamatokkal kapcsolatos állításokra adott válaszok

Forrás: kérdőíves felmérés eredménye

Az egyes állítások kapcsán a válaszadók különböző csoportjában az alábbi további tendenciák figyelhetők meg. A válaszadók közel 67 százaléka (60 munkavállaló teljes mértékben, 42 inkább) érzi úgy, hogy a járvány ellenére nem romlottak a munkakörülményei és csak mindössze 7,8%-a szerint lett jelentősen nehezebb a munkavégzése a koronavírus-járvány miatt. Képzetségük alapján köztük nyolcan legfeljebb szakközépiskolai végzettséggel rendelkeznek. Eszerint az iskolai végzettség szintje magyarázó erővel bír a munkahelyi folyamatokkal kapcsolatos változások mértékére (a járványhelyzet idején is), hiszen minél alacsonyabb a munkavállaló végzettsége, annál inkább értékelte úgy, hogy romlottak a munkahelyi körülmények a járvány hatására.

A szakmunkásképzőt végzettek tekintetében érdemes megemlíteni, hogy arányaiban nézve ők érzik leginkább biztonságban magukat a jelenlegi munkahelyükön (6 válaszadóból 5), miközben a diplomás munkavállalók esetében mindössze egy fő érez hasonló, hosszútávú biztonságot a jelenlegi munkahelye kapcsán.

A cégvezetők a válaszadók több, mint fele (54%) szerint nem hoznak megfelelő döntéseket a járvány kapcsán, amivel ezáltal a munkahelyeket is veszélyeztetik. A munkáltatóval kapcsolatos bizalmatlanság életkor szerint a 30 év alatti munkavállalók esetében érződik leginkább, ebben a korosztályban pozitív – inkább vagy teljes mértékben igaz – minősítés egyáltalán nem is érkezett erre az állításra.

Amint azt kiemeltük, a felmérésben résztvevők állításai alapján a szakszervezetek, illetve érdekképviseletek jelenléte inkább érezhető volt a koronavírus-járvány idején. A kevésbé pozitív válaszok ez esetben is a fiatalabb korosztályból érkeztek, elsősorban ők nincsenek megelégedve a szakszervezetek tevékenységével. A szakszervezet tevékenységét egyáltalán nem vagy kevésbé érzékelő 35 munkavállalóból 18-an 40 évnél fiatalabbak, a harminc év alatti korosztályba tartozó válaszadó közül pedig több, mint a felük (9-ből 5 kitöltő) volt egyáltalán nem igaz választ adó az állítással kapcsolatban.

A kitöltők elsősorban véleménye alapján a munkáltatók nem vagy egyáltalán nem díjazták a járvány idején mutatott helytállásukat. Mindössze öt munkavállaló értékelt teljes mértékben igaznak az erre vonatkozó állítást, valamennyien legfeljebb szakközépiskolai végzettséggel rendelkeznek és egy kivétellel férfiak.

A válaszadók más esetben is kritikusak voltak a munkáltatókkal, több mint 53 százalékuk szerint például vezetőik a koronavírus-járvány kapcsán sem lettek figyelmesebbek. Ezzel kapcsolatban mindössze 25 munkavállaló nyilatkozott pozitívan, 22-en inkább, 3-an pedig teljes mértékben igaznak minősítve az állítást.

A munkahelyi (egyéni és csoportos) higiéniaiával kapcsolatban 32 válaszadó szerint nem fordítanak rá kellő figyelmet a cégvezetők. Itt elősorban a szakmunkásképzőt végzettek voltak elégedetlenek (10/32 válasz), ami következhet abból is, hogy a munkaköreik esetében nehezebben tudják biztosítani a megfelelő higiéniai feltételeket a munkáltatók.

A felmérésben résztvevők több, mint kétharmada szerint a járvány hatására új biztonsági előírást vezettek be munkahelyén és az ezzel kapcsolatos állítást mindössze tizenkét munkavállaló értékelt egyáltalán nem igaznak.

A munkahelyi járványkezelés egyik legkritikusabb pontja az igazoltan fertőzött munkavállalókkal kapcsolatos vezetői intézkedések. Ebben a kérdésben a válaszadók az iskolai végzettség alapján oszlanak meg leginkább. Akik szerint a vezetők megfelelően intézkednek, köztük a felsőfokú végzettséggel rendelkező dolgozók száma magasabb. Ezzel szemben, akik szerint a vezetők intézkedéseinek megítélése inkább kedvezőtlen, köztük a szakmunkásképzőt végzettek vannak felülreprezentálva.

A fentiekhez képest kedvező tendencia, hogy a kitöltők válasza alapján a fémipari cégekre nem voltak jellemzőek a tömeges elbocsátások a koronavírus-járvány első hullámának időszakában. **A kérdőív felmérés válasza alapján tehát az ágazat vállalkozásai relatíve jól átvészték az első hullám okozta gazdasági sokkot.** Mindössze kilenc válaszadó szerint bocsátottak el sok munkatársat a környezetéből, ők egy nő kivételével mind férfiak, többnyire pedig szakmunkás, illetve szakközépiskolai végzettséggel rendelkeznek. Ez alapján úgy tűnik, a járvány időszakában elsősorban az alacsony(abb) hozzáadott értéket képviselő munkahelyek kerülnek veszélybe, de a kisminta miatt általános, egész ágazatra érvényes konzekvenciát nem érdemes ebből levonni.

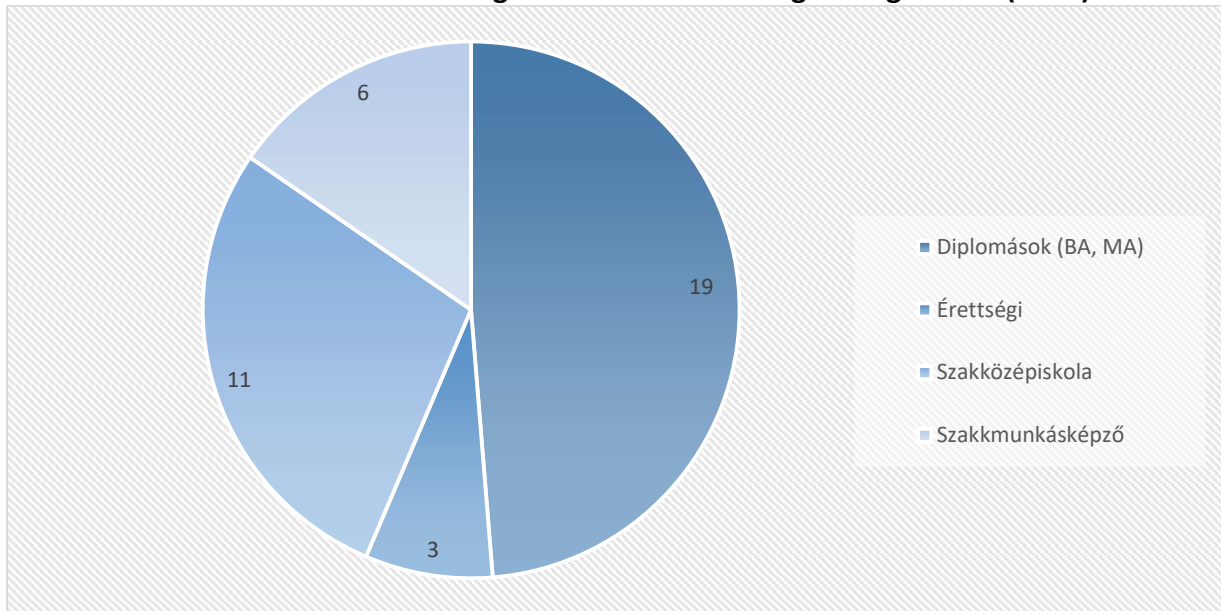
Ennek ellenére a koronavírus-járvány nyomában járó gazdasági válságot egyre jelentősebb létbizonytalanság övezi, mindez pedig a kitöltők válaszaiból is kitűnik. A válaszadók 78 százaléka (69 munkavállaló teljes mértékben, 51 inkább) ugyanis fél a gazdasági recessziótól, illetve azzal összefüggésben a munkahelyek megszűnésétől.

A kérdőív második blokkjában a megváltozott munkakörülményekre vonatkozó kérdésekre került a hangsúly, köztük elsősorban a távmunkára, a csökkentett munkaidőre és a kényszerszabadság elrendelésére.

A távmunkával kapcsolatos kérdésre kapott válaszok alapján a kitöltők csupán 26 százalékának volt biztosítva a „home office”, vagyis a távmunka lehetősége. Az iskolai végzettség

kontextusában vizsgálva elsősorban a diplomás munkavállalók számára volt ez biztosítva. **(7.ábra)** A távmunka miatt a munkavállalók között kialakuló feszültséget azonban a kitöltők csupán 28 százaléka tapasztalt. A feszültségforrások elsősorban a diplomás munkavállalók körében keletkeztek (37 százalék), melynek egyik lehetséges kiváltó oka, hogy alapvetően az ő munkavégzésük a legkevésbé helyhez kötött, a távmunka biztosításának lehetősége tehát részükről inkább elvárható.

7. ábra – Távmunkában dolgozók száma iskolai végzettség szerint (n=39)

Forrás: kérdőíves felmérés eredménye

Fentieknél még kisebb arányban, a munkavállalók mindössze 12 százalékának biztosítottak csökkentett munkaidőt a koronavírus-járvány idején. A válaszok **nemek szerinti megoszlása alapján a nők felülreprezentáltsága kiemelkedő.** (72 százalék). Ennek egy oka lehet, hogy az intézkedés leginkább a (kis)gyermekes anyákat érinthette, mivel az első hullám idején érvényben lévő veszélyhelyzet és a hozzá kapcsolódó korlátozások (pl. köznevelési-közoktatási intézmények bezárása) okán több időt kellett tölteniük gyermeke(ik) felügyeletével. A csökkentett munkaidőben dolgozó munkavállalók esetében alig 22%-uk munkabére maradt változatlan, a többiek bérét csökkentették az adott időszakra. Itt az iskolai végzettség alapján nem rajzolódik ki minta, a munkavállalók végzettségétől – egy BSc diploma, két szakközépiskola és egy szakmunkásképző – függetlenül kerültek ilyen kedvező helyzetbe.

Fentiekén túl a járvány kapcsán a válaszadók 26 százalékának rendeltek el kényszerszabadságot, közöttük arányaiban nézve a szakmunkásképzőt végzettek alacsony száma (6/40) említésre méltó., Ebből ugyanis azt a konklúziót is levonhatjuk, hogy a fémipari vállalatok esetében, a szakmunkások számítanak a legkevésbé nélkülözhető munkaerőnek.

2.4. Egyéni preferenciák

A kérdőív harmadik blokkjában a munkavállalók személyes tapasztalataira és egyéni preferenciáira vonatkozó állításokat fogalmaztunk meg. Az állítások arra irányultak, a kitöltő a járvány hatására mennyire érzi saját maga szempontjából fontosnak az alábbi állításokat.

2. ...jobban odafigyelek a személyi higiéniai szabályok betartására.
3. ...olyan munkát végezek, aminek célja és értelme van.
4. ...ideje munkahelyet váltani, mert jobb lehetőségek várnak rám.
5. ...növeljem az alkalmazkodóképességem, fejlesszem készségeimet, képezem magam.
6. ...több időt szenteljek a családnak, a barátoknak és a hobbijaimnak.
7. ...olyan cégnek dolgozzak, amely számomra megfelelő értékrenddel rendelkezik.
8. ...olyan munkát végezek, amiben fontos szerepet kapok, ahol azt érzem, hogy a munkám nem nélkülözhető.
9. ...többet törődjek a munkahelyi biztonság kérdéskörével.

A válaszok alapján a munkavállalók személyes tapasztalataival kapcsolatban az alábbi következtetések vonhatók le.

Az egyéni preferenciákkal kapcsolatos állítások között a súlyozottan legtöbb egyetértő választ a személyi higiéniai szabályok betartásának fontosságára vonatkozó állítás kapta. Összességében a válaszadók 91,5%-a teljes mértékben vagy inkább fontosnak érzi a járvány hatására, hogy jobban figyeljen a jövőben minderre. Fontosság szempontjából a második helyen a közegészségügyi kérdéskörtől független állítás szerepel, hiszen a válaszadók 85%-a a számára megfelelő értékrenddel bíró munkáltató fontosságát emelte ki. Százalékban valamivel többen (86,3%), ám teljes mértékben igaz választ adók számában kevesebben jelölték harmadik legfontosabbnak a családokra, barátokra, hobbiakra fordított idő fontosságát. Az állítások teljes sorrendje az alábbiak szerint alakult. A másik véglet tekintetében a válaszadók legkevésbé összességében a munkahelyváltással kapcsolatos állítás fontosságát jelölték meg.

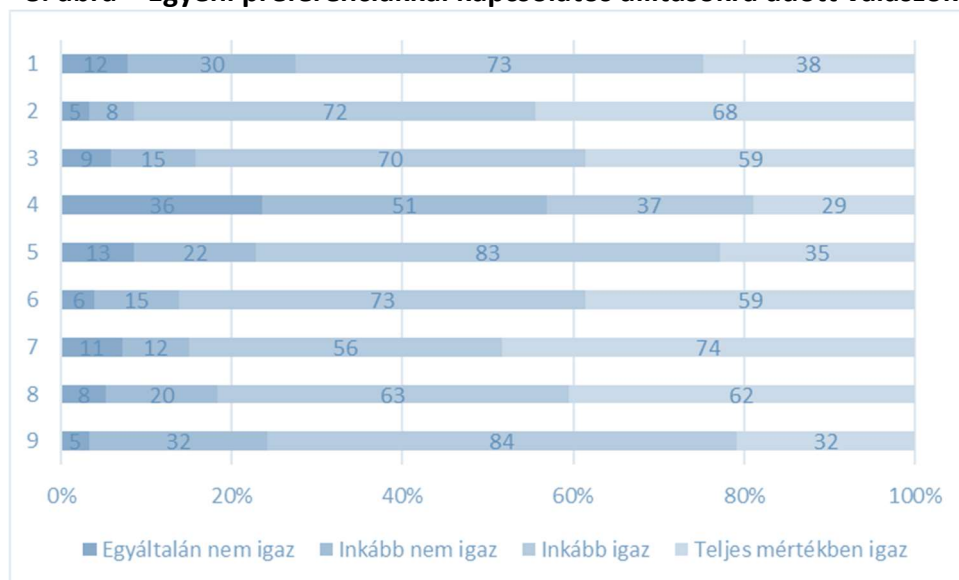
2. ...jobban odafigyelek a személyi higiéniai szabályok betartására.
7. ...olyan cégnek dolgozzak, amely számomra megfelelő értékrenddel rendelkezik.
6. ...több időt szenteljek a családnak, a barátoknak és a hobbijaimnak.
8. ...olyan munkát végezek, amiben fontos szerepet kapok, ahol azt érzem, hogy a munkám nem nélkülözhető.
3. ...olyan munkát végezek, aminek célja és értelme van.
9. ...többet törődjek a munkahelyi biztonság kérdéskörével.
5. ...növeljem az alkalmazkodóképességem, fejlesszem készségeimet, képezem magam.
1. ...több időt töltsék az öngondoskodással, több figyelmet fordítsak mentális jólétemre.
4. ...ideje munkahelyet váltani, mert jobb lehetőségek várnak rám.

Az egyes állítások kapcsán a válaszadók különböző csoportjában az alábbi további tendenciák figyelhetők meg. A munkavállalók közel 73 százaléka érzi úgy, hogy a járvány következtében több időt kell töltenie öngondoskodással, illetve több időt fordítania mentális jólétére. Azonban még ennél is nagyobb arányban (91%) érzik azt, hogy a járvány miatt jobban oda kell figyelni a személyi higiéniai szabályok betartására. Az egyáltalán nem vagy inkább nem fontos választ adó tizenhárom munkavállaló körében a szakközépiskolát és szakmunkásképzőt végzetek vannak felülreprezentálva.

A világvilágjárvány és az annak kapcsán kialakult helyzet hatással van a munkavállalók munkahelyipreferenciáira is, hiszen a válaszadók 85 százaléka érzi úgy, hogy fontos olyan munkát végeznie, aminek célja és értelme is van. Elsősorban az ötvenes éveikben járók

esetében figyelhető meg, hogy számukra kevésbé releváns ez a kérdéskör. (9/24 munkavállaló)

8. ábra – Egyéni preferenciákkal kapcsolatos állításokra adott válaszok

Forrás: kérdőíves felmérés eredménye

A válaszadók 19%-a, összesen 29 munkavállaló emellett teljes mértékben igaznak ítéli azt az állítást is, hogy fontosnak érzi, hogy munkahelyet váltson, mert jobb lehetőségek várnak rá. Ez az arány a jelenlegi bizonytalan munkaerőpiaci környezetben relatíve nagynek tekinthető. A többség (56,9%) azonban kevésbé tekinti fontosnak ezt a kérdést, egyáltalán nem igaz vagy inkább nem igaz válaszokat adtak.

A megváltozott munkaerőpiaci helyzet okán a munkavállalók egyre jobban érzékelik azt is, hogy növelniük kell az alkalmazkodóképességüket. Az erre vonatkozó állítást a válaszadók 77 százaléka (83 dolgozó inkább, 35 teljes mértékben) igaznak ítéli. A téma kapcsán inkább életkorbeli minta rajzolódik ki, a válaszok alapján a negyven év feletti korosztály esetében már kisebb a hajlandóság az alkalmazkodóképesség javítására.

A járvány hatására a válaszadók 86 százaléka érzi igaznak (köztük 47%pont inkább igaznak, 39%pont pedig teljes mértékben igaznak) azt az állítást, hogy egyre fontosabb számukra, hogy több időt szenteljenek a családnak, barátoknak és hobbiuknak. A kevésbé vagy egyáltalán nem fontos válaszadók között nemek szerinti megoszlás alapján, korosztálytól függetlenül elsősorban férfiak szerepeltek, a 21 nemleges választ adó között mindössze öt női kitöltő volt. A válaszadók 85 százaléka nyilatkozott aszerint, számára fontos, hogy olyan cégnek dolgozzon, amely megfelelő értékrenddel rendelkezik. Az adatok tükrében ennél az állításnál élesen megmutatkozik a generációk közötti hozzáállásbeli és szemléletbeli különbség, hiszen leginkább negyven év alatti, 'Y generáció' számára fontosabb az ehhez kapcsolódó szempontok érvényesítése a munkahelyükkel szemben.⁵ Szintén a generációk közötti különbségekre vezethető vissza, hogy azon válaszadók, akik számára kevésbé vagy egyáltalán nem fontos, hogy olyan munkát végezzenek, amiben fontos szerepet kapnak és megbecsülik

⁵ <http://publicatio.uni-sopron.hu/1680/1/AzXYesZgeneracikihivasaia21.szazadmunkaeropiacan.pdf> (Letöltés dátuma: 2020.11.10.)

őket, többnyire a negyvenes és ötvenes korosztályból kerültek ki, a 28 nemleges válaszadó közül 22-en tartoznak ezekbe a korcsoportokba.

Végül, de nem utolsósorban, mindössze öt válaszadó minősítette egyáltalán nem fontosnak, hogy többet törődjön a munkahelyi biztonság kérdéskörével, ők egy kivétellel férfiak és legfeljebb szakközépiskolai végzettséggel rendelkeznek.

2.5. Általános következmények

Az utolsó szakmai blokk állításai a koronavírus által előidézett munkaerőpiaci helyzetre vonatkoztak. Az ezzel kapcsolatos állításokat az előbbieknek megfelelő négyfokozatú skálán kellett értékelni. Az állítások az alábbiak voltak.

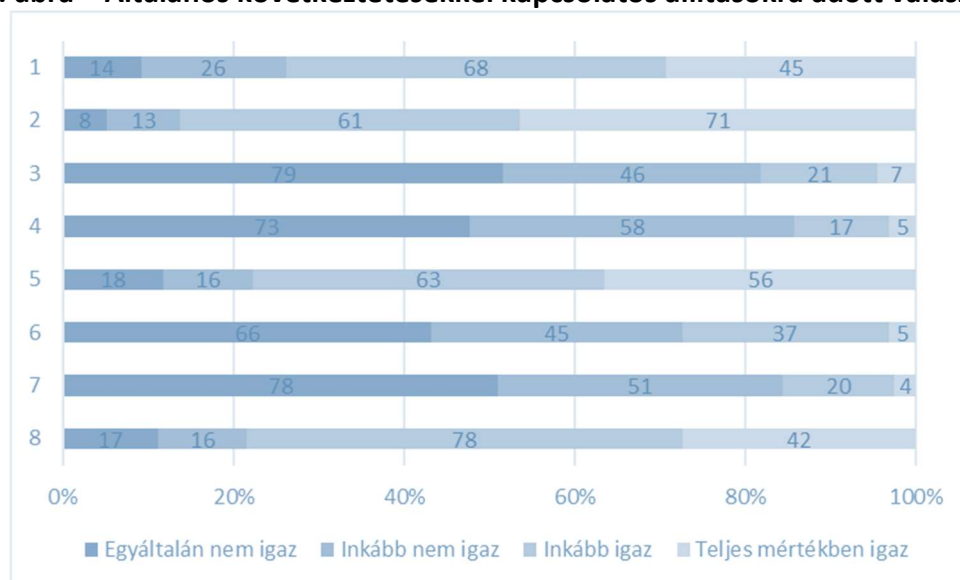
1. A tavaszi intézkedésekhez képest a második hullám alatt a munkavállalók egészsége és biztonsága kevésbé kerül a figyelem középpontjába.
2. Azok a munkáltatók, akik támogatják a munkavállalóikat egyéni fejlődésükben, a jövőben sikeresebbé tudnak majd válni.
3. A koronavírus járvány alatti kormányzati intézkedések megfelelőek a gazdaság védelme szempontjából.
4. A vezetők részéről a munkavállalókkal szembeni empatikus bánásmód nagyobb hangsúlyt kap a járvány hatására.
5. A járvány időszaka alatt is fontos, hogy a munkaadók segítsék a munkavállaló folyamatos szakmai fejlődését.
6. A koronavírus járvány alatti kormányzati intézkedések megfelelőek az egészség megőrzése szempontjából.
7. A gazdasági érdekeknél fontosabbá vált a munkavállalók egyéni és csoportos egészsége, jólléte.
8. A járvány nagyobb rugalmasságot követel meg a munkáltató részéről.

A koronavírus által előidézett munkaerőpiaci helyzetre a kapott válaszok alapján a következő, általános következtetések vonhatók le. Az állítások között a súlyozottan legtöbb igenlő választ a 2., az 5. és a 8. állítások kapták. Ezek közül is kiemelkedő a munkavállalók egyéni fejlődését támogató munkaadók sikerességével kapcsolatos egyetértés, hiszen a válaszadók 86,3%-a helyeselt inkább vagy teljes mértékben az állítás kapcsán. Az 5. állítás részben kapcsolódik, hiszen a válaszadók alig valamivel kevesebb aránya (77,8%) nyilatkozott úgy, hogy a járvány időszaka alatt is fontos a szakmai fejlődés támogatása a munkaadó részéről. Végül, a harmadik legnépszerűbb állítás is a munkáltató hozzáállásával kapcsolatos, hiszen a válaszadók 78,5%-a egyetértett abban, hogy a munkáltató részéről nagyobb rugalmasság szükséges a járvány következtében. Az állítások közül a válaszadók a 7. állítással értettek legkevésbé egyet, vagyis véleményük szerint a munkavállalók egyéni és csoportos egészsége nem vált fontosabbá a gazdasági érdekeknél (csupán a válaszadók 15,7%-a gondolja ennek ellenkezőjét). Az állítások összesített sorrendje az alábbiak szerint alakult.

2. Azok a munkáltatók, akik támogatják a munkavállalóikat egyéni fejlődésükben, a jövőben sikeresebbé tudnak majd válni.

5. A járvány időszaka alatt is fontos, hogy a munkaadók segítsék a munkavállaló folyamatos szakmai fejlődését.
8. A járvány nagyobb rugalmasságot követel meg a munkáltató részéről.
1. A tavaszi intézkedésekhez képest a második hullám alatt a munkavállalók egészsége és biztonsága kevésbé kerül a figyelem középpontjába.
6. A koronavírus járvány alatti kormányzati intézkedések megfelelőek az egészség megőrzése szempontjából.
3. A koronavírus járvány alatti kormányzati intézkedések megfelelőek a gazdaság védelme szempontjából.
4. A vezetők részéről a munkavállalókkal szembeni empatikus bánásmód nagyobb hangsúlyt kap a járvány hatására.
7. A gazdasági érdekeknél fontosabbá vált a munkavállalók egyéni és csoportos egészsége, jólléte.

9. ábra – Általános következtetésekkel kapcsolatos állításokra adott válaszok

Forrás: kérdőíves felmérés eredménye

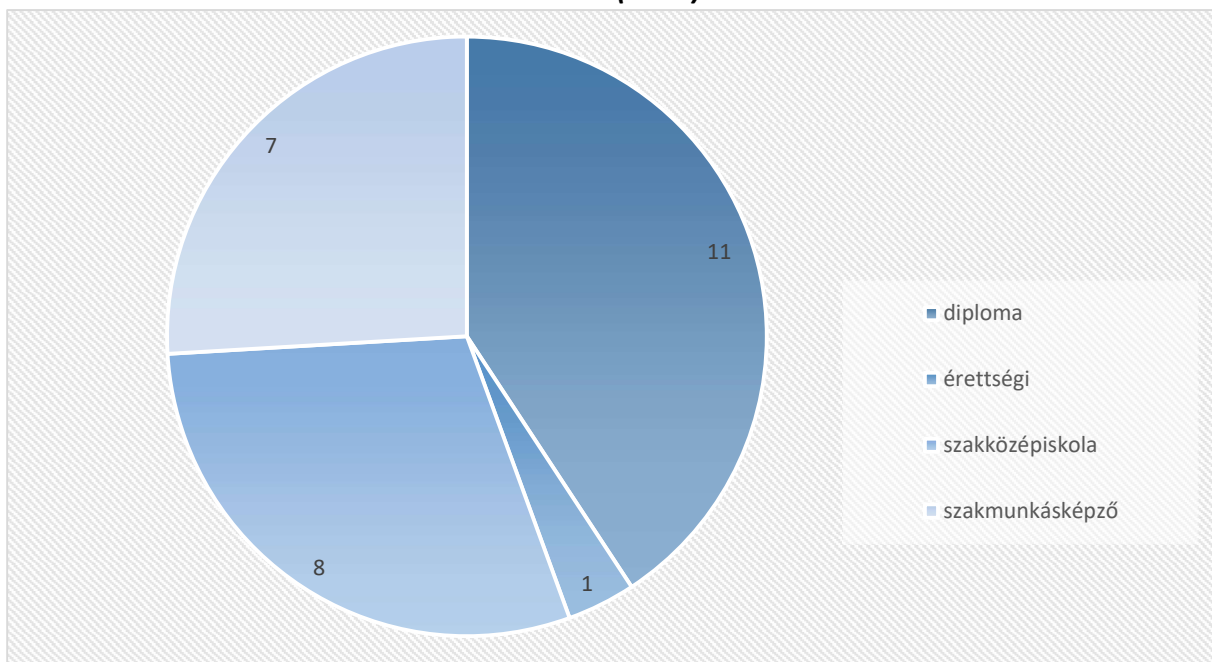
Az egyes állítások kapcsán a válaszadók különböző csoportjában az alábbi további tendenciák figyelhetők meg. A tavaszi intézkedésekhez képest a második hullám alatt a kitöltők 74 százaléka - 68-an inkább, 45-en teljes mértékben - úgy gondolja, hogy egészsége és biztonsága kevésbé kerül a figyelem fókuszába.

A jövőbeni sikeresség érdekében a válaszadók 87 százaléka számára (61 munkavállalónak inkább, 71-nek teljes mértékben) fontos elvárás a munkáltatók irányába, hogy támogassák őket egyéni fejlődésükben. Azon válaszadók között, akik számára ez kevésbé releváns, elsősorban az iskolai végzettség alapján lehet egyezést találni. (a 21 válaszadóból 18-nak legfeljebb szakközépiskolai végzettsége van)

A felmérésben résztvevők a kormányzati intézkedésekkel kapcsolatban kritikusak voltak, legalábbis ami a gazdaság védelmével kapcsolatos intézkedéseket illeti. E tekintetben 82

százalékuk (79-en egyáltalán, 46-an inkább) nem volt elégedett a kormány gazdaságvédelmi csomagjával. **Az elégedettek (28) között viszont többségben vannak a diplomával rendelkező munkavállalók. (10. ábra)** Ennek oka véleményünk szerint az, hogy a felsőfokú végzettséggel rendelkező dolgozók jobb egzisztenciális helyzete okán a diplomás válaszadók közül kevesebben kerülhettek a létbizonytalanság szélére a koronavírus-járvány idején. Továbbá a jobb életkörülményeiknek köszönhetően jelentősebb tartalékokat tudtak felhalmozni a gazdasági konjunktúra időszakában, ami az első hullám átvészelését segíthette, azonban a második hullám -amennyiben elhúzódik- valószínűleg őket is érzékenyebben érinti majd.

10. ábra – A kormány gazdaságvédelmi intézkedéseivel elégedettek száma végzettség szerint (n=28)

Forrás: kérdőíves felmérés eredménye

**A kérdőív kitöltése 2020.11.04.-én zárult le, így a válaszok a legfrissebb kormányzati intézkedésekre – kijárási korlátozás, maszkviselés stb. - nem reflektálnak.*

A válaszadók többsége, vagyis a kitöltők 73%-a a kormány egészségmegőrzéssel kapcsolatos intézkedéseivel sincs megelégedve (köztük 66-an egyáltalán, 45-en inkább nincsenek megelégedve). Ezzel szemben mindössze öten gondolták csak úgy, hogy az ezirányú kormányzati intézkedések teljes mértékben megfelelőek.

A felmérésben résztvevők a vezetőikkel is kritikusak voltak, hiszen 86 százalékuk - 73 munkavállaló szerint egyáltalán, 58 részéről inkább nem – véleménye alapján a vezetők nem részesítik őket empatikusabb bánásmódban a járványhelyzet időszakában.

Ugyanakkor a válaszadó dolgozók 78 százaléka szerint fontos, hogy a munkaadók a járványhelyzet ideje alatt is segítsék a munkavállalók szakmai fejlődését. A válaszok alapján életkori tendenciák figyelhetők meg, hiszen ez esetben is elsősorban az idősebb korosztályból vannak felülreprezentálva azok, akik számára kevésbé vagy egyáltalán nem releváns a szakmai fejlődésük támogatása a munkáltatók részéről.

A válaszadók jelentős többsége, 84 százaléka - 78 munkavállaló szerint egyáltalán nem igaz, 51 inkább nem – igaznak ítélte azt az állítást, hogy a gazdasági érdekeknél fontosabbá vált a munkavállalók egyéni és csoportos egészsége, jólléte. Mindössze négy válaszadó gondolta úgy, hogy a gazdasági érdekek teljes mértékben alá vannak rendelve az egészségügyi szempontoknak, ők egy kivétellel a negyven évnél idősebb korosztályba tartoznak és legfeljebb szakközépiskolai végzettséggel rendelkeznek.

Végül, a kitöltők 27,5 százaléka teljes mértékben, 51 százaléka pedig inkább egyetért azzal az állítással, miszerint a járvány nagyobb rugalmasságot követel meg a munkáltató részéről. Csupán 17 munkavállaló szerint nem fontos egyáltalán ez a vezetői attitűd, ez esetben elsősorban végzettség alapján rajzolódik ki mintázat, hiszen a 17 válaszadó között többségében szakmunkásképző végzettséggel rendelkezők vannak.

2.6. Munkahelyváltás

A kérdőív zárásként a munkahelyváltással kapcsolatos preferenciákra kérdezett rá, a kapott válaszok kapcsán a következő megállapítások fogalmazhatók meg. A válaszadók többsége (75,8%) nem tervezi vagy nem tudja, hogy a jövőben munkahelyet váltana, ugyanakkor a kitöltők 24,2%-a ebbéli szándékról nyilatkozott. A leggyakoribb jelölt indokok között a nagyobb biztonság (23 válaszadó), a nagyobb megbecsülés (22) és a jobb bérezés (16) szerepeltek.⁶ A munkahely váltást tervező válaszadók a munkatársakkal való konfliktus meglétét, mint okot egyetlen esetben sem jelölték és kevés alkalommal merült fel indokként a változatos munka iránti vágy és a felettesekkel való rossz viszony is (4-4 válasz).

Az egyes állítások kapcsán a válaszadók különböző csoportjában az alábbi további tendenciák figyelhetők meg. **A váltást kiváltó okok között, a legtöbben a munkahelyi biztonságérzetük alacsony szintjét választották (23), ami a koronavírus-járvány idején egy komoly kihívás és egyben figyelmeztetés is a munkáltatók/vállalkozások számára.** A válaszadók között a férfiak felülreprezentáltsága jellemző (18-5), a végzettség alapján azonban nem rajzolódik ki minta. Azok a munkavállalók, akik elsősorban a jobb bérezés miatt hagynák ott jelenlegi munkahelyüket, szintén többnyire férfiak (15 válaszadóból 13) és több, mint 50%-uk a negyvenes korosztályba tartozik (végzettségük alapján azonban vegyes csoportot alkotnak).

⁶ Egy válaszadó több válaszopciót is megadhatott.

3. Konklúziók

A kérdőíves felmérés eredményeként levonható legfontosabb következtetésekként az alábbiak emelhetők ki.

- A kérdőíves felmérés válaszai alapján kijelenthető, hogy az ágazat vállalkozásai relatíve jól átvészelték az első hullám okozta gazdasági sokkot.
- A munkahelyi folyamatok feltárása kapcsán az egyik megállapításunk, hogy az iskolai végzettség szintje magyarázó erővel bír a munkahelyi változások mértékére. Minél alacsonyabb a munkavállaló végzettsége, annál inkább fennáll annak a lehetősége, hogy romlik a munkahelyi körülmények megítélése.
- A felmérésben résztvevők állításai alapján, a szakszervezetek, illetve érdekképviseltek jelenléte érezhető volt a koronavírus-járvány idején. Elsősorban a fiatalabb korosztályokra volt jellemző, hogy nem voltak megelégedve a szakszervezet tevékenységével.
- A csökkentett munkaidőben dolgozó munkavállalók esetében a nők felülreprezentáltsága kiemelkedő, a veszélyhelyzet idején hozott korlátozó intézkedések valószínűleg a kisgyermekes anyukákat érintették a legnagyobb mértékben.
- A felmérésben résztvevők válaszai alapján csak minden negyedik munkavállaló számára volt biztosítva a távmunka, Nyilvánvalóan az ágazatban tevékenykedő vállalkozások kevésbé flexibilisek a helyhez kötött munkavégzések nagy aránya miatt, így nehéz megítélni a munkáltatók hajlandóságát a távmunka széleskörű bevezetésével kapcsolatban.
- A felmérésben résztvevők válaszai alapján a munkavállalók többnyire elégedetlenek voltak a munkáltatóik járványhelyzetre való reagálására. Többségük a járványhelyzet idején tanúsított magatartásuk kapcsán voltak kritikusak (figyelem, empátia hiánya), illetve nem érzékelték, hogy díjazták volna a járvány közbeni helytállásukat. A munkahelyi higiéniaiával kapcsolatban azonban csak minden ötödik munkavállaló volt elégedetlen.
- A munkahelyváltással kapcsolatban, a legtöbb válaszadó a munkahelyi biztonságérzetük alacsony szintjét jelölte meg, mint kiváltó ok, ami a koronavírus-járvány idején komoly kihívás és egyben figyelmeztetés is a munkáltatók számára.